

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Маргарита Димитрова Станкова Нов български университет 7.4
Обществено здраве

на дисертация на тема „Терапевтични стратегии към емоционалните и поведенчески проблеми на деца и възрастни с увреден слух»

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика – Слухово-речева рехабилитация)

с кандидат Петя Красиминова Ангелкова

научен ръководител – Проф. д-р Цанка Попзлатева

СУ «Св. Климент Охридски» Факултет по начална и предучилищна педагогика

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Изследването на емоционални и поведенчески проблеми при деца и възрастни с увреден слух като цяло представлява значима и съвременна тема, особено в аспекта на търсене на индивидуални профили в оценката и диагностиката, ориентирани към адаптацията и социалната интеграция на хората с този тип затруднения. Особен и по-интересен аспект на настоящата разработка представлява и специфичното засягане на значението на усвояването на жестовия език и емоционалните и поведенчески проблеми при децата в училищна възраст, поради дискутираната от различните школи тема с необходимостта от използването и начинът по който се прилагат жестовия език и другите комуникативни стратегии при децата с вродени и придобити нарушения на слуха.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.

Хипотезите на дисертацията са формулирани като цяло общо и неясно, въпреки, че в резултатите докторантката е направила опит да представи детайлно получените резултати. Вероятно една причина за тази неяснота се състои и в известното припокриване и недоизясняване на понятията емоционални и поведенчески проблеми и нарушения, припокриването на синдромните понятия и нозологичните дефиниции и доста широко и на места неправилно използване на общата категория психични нарушения. От друга страна, в целите и задачите не става напълно ясна една от изключително силните страни на разработката - проследяването на наблюдаваните феномени в различни възрастови групи. Последното е добре представено и обяснено в описанието на получените резултати и изводите.

Дискусията и разсъжденията на получените резултати са оскъдни, макар че е събран достатъчно материал и данни, които предполагат обсъждане, напр. защо на първи план излизат рисковете за Первазивно разстройство, следвано от тези на ХАДВ при децата с нарушен слух? Това би имало огромно отношение към терапевтичното поведение, но въпреки задената в заглавието заявка, не е направен добър преход към практическото приложение на получените резултати в добре изведени възможности за терапевтични стратегии.

3. Самостоятелност.

Проведеното изследване, подборът на изследваните лица, обработката на данните и тяхното представяне показват много добри умения на докторантката за самостоятелно провеждане на изследване и работа с данни.

4. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Въпреки, че е направен доста подробен анализ на историята и теориите в психопатологията, текстът оставя впечатлението, че е поставен знак за равенство между психични разстройства и емоционално-поведенчески нарушения. Теоретичните модели, които разглеждат емоционално-поведенческите разстройства също имат своя собствена история и теоретична рамка. В изградената теоретична част, въпреки заявката на заглавията на точките, текстът бяга от емоционалните и поведенчески проблеми при децата с нарушен слух, към емоционалните и поведенчески нарушения по принцип, към психичните разстройства и психично здраве и общите теории за развитието, като някои от термините не са коректно преведени, напр. „Кондуктивно нарушение“, „Психологическата синдромна скала“, а на места е използвана терминология, но не става ясно какво се изследва и по какъв начин - напр. „Влияние на етиологията върху психичното здраве в училищна възраст“. Във втората част отново на места има припокриване между психични разстройства и емоционално-поведенчески проблеми.

5. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

Цитирането е представено коректно, използвани са 137 източника на български и английски език.

6. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

В представената дисертация не е обоснован и разработен определен теоретичен модел, на основата на който се планира и реализира изследването. В първата част не става ясно кои са предпочитаните от докторантката модели, а във втората част обоснован модел не е използван и за дискутиране на получените резултати.

Като предимство може да се посочи цитирането на сходни изследвания в областта.

7. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Идеята за индивидуален личностен профил на хората с нарушен слух е изключително добра и в съответствие със съвременните тенденции в обслужването на хора с проблеми – развитийни и придобити, но избраната методология не съответства напълно на зададената идея. Въпросникът на Акенбах оценява емоционални и поведенчески проблеми, които са само един аспект на психичните затруднения, въпреки, че резултатите включват и нозологично ориентирани скали. Въпросниците за възрастни оценяват тревожност и депресивност, което пък е още по-тесен аспект на психичните проблеми и не бива да се твърди, че се обхващат личностни характеристики, които дават обща рамка на индивидуализиран профил. На места неправилно са използвани и понятия, като напр. „Психопатологичните профили“. Получените резултати са обработени подробно и представени в подходящи таблици и графики.

8. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

- Проследена е възрастовата динамика на промените в рисковете за психичното здраве и са очертани водещи емоционални и поведенчески проблеми в обособени възрастови периоди.
- Направен е опит да се установят някои общи и специфични за глухотата фактори, които биха оказали влияние върху върху психичното здраве при деца и възрастни с увреден слух.

Заклучение

В заключение, моята оценка за представения дисертационен труд е положителна, смятам, че докторантката е показала сериозни умения за планиране и провеждане на самостоятелно изследване с добри научни, приложни и практически приноси и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Петя Красиминова Ангелкова образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика – Слухово-речева рехабилитация)